

*Карп'юк М. В.,**здобувач кафедри кримінального права і кримінології
Львівського державного університету внутрішніх справ*

ВИНА У СКЛАДАХ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Анотація. У статті проаналізовано особливості вини у складах насильницьких злочинів проти власності за законодавством України та Республіки Польща. Установлено спільність щодо віднесення цих складів злочинів до умисних у законодавстві обох держав. Натомість акцентовано, що є деякі відмінності загально-теоретичних підходів щодо значення вини у кримінальному праві та законодавстві України і Республіки Польща. Звернено увагу на певні особливості польського кримінально-правового регулювання. Насамперед це стосується відсутності віднесення вини до суб'єктивної сторони, невизначеність поділу умислу та необережності на види, чіткий розподіл злочинів лише як умисних, а проступків – лише як необережних. Обґрунтовано необхідність зміни законодавчого визначення умислу та необережності у чинному Кримінальному кодексі України.

Ключові слова: насильницькі злочини проти власності, суб'єктивна сторона злочину, вина, умисел, необережність.

Постановка проблеми. Принцип суб'єктивного ставлення у вини є одним із основоположних принципів кримінально-правової доктрини. Відтак може скластися враження, що суб'єктивна сторона є пріоритетним елементом будь-якого складу злочину. Однак при кваліфікації жодній із цих груп ознак не надається першочергового виняткового значення. Вина завжди матеріалізується у вчиненні відповідних суспільно небезпечних діянь. Саме тому об'єктивні ознаки злочину перебувають у єдності з його суб'єктивними ознаками. Встановлення вини особи дозволяє з'ясувати причини вибору суб'єктом злочинного варіанту поведінки, способу вчинюваного діяння, тобто визначити ступінь суб'єктивного контролю злочинної поведінки [1, с. 67, 68–69]. Отже, характеристика вини у складах насильницьких злочинів проти власності є своєрідним «містком», який допомагає визначити дійсне ставлення суб'єкта до вчиненого ним діяння.

Суб'єктивна сторона складів насильницьких злочинів проти власності стала предметом дослідження у наукових розробках таких українських учених: Н.О. Антонюк, Г.Є. Болдарь, І.Б. Газдайка-Василишин, О.О. Горішній, І.І. Гуня, О.І. Дітріх, С.В. Дьоменко, Л.О. Семикіна та інші. У польській кримінально-правовій доктрині цей сегмент знань розробляли М. Боярський, М. Будин-Кулік, Л. Вільк, В. Вробель, А. Гжеськов'як, А. Марек, Г. Рейман та інші. Порівняльно-правове зіставлення результатів цих наукових досліджень дозволить визначити специфіку вітчизняного кримінального права у порівнянні з польським досвідом кримінально-правового регулювання.

Метою цієї статті є встановлення шляхом використання порівняльно-правового методу особливостей кримінально-правового закріплення вини у складах насильницьких злочинів про-

ти власності за законодавством України (ч. 2 ст. 186, ст. ст. 187, 189, 195 КК України) та Республіки Польща (арт. арт. 280, 281, 282, 289 КК Республіки Польща).

Виклад основного матеріалу. Суб'єктивна сторона складу злочину є своєрідною «моделлю» об'єктивної сторони у психіці людини. Вона включає інтелектуальне та вольове ставлення особи до вчиненого діяння та його наслідків (вина), мету і мотиви його вчинення, а також емоційний стан, який характеризує її психіку у момент вчинення злочину [2, с. 172]. Українська кримінально-правова доктрина у контексті загального вчення про склад злочину уже традиційно розділяє ознаки суб'єктивної сторони на обов'язкові та факультативні. Роль базової категорії при цьому виконує вина, законодавча дефініція якої передбачає психічне ставлення особи, до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої КК України, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності (ст. 23 КК України).

Вина у насильницьких складах злочинів проти власності відображає психічний процес у свідомості винного, який полягає у конкретному психічному ставленні до об'єктивних ознак складів злочинів, передбачених кримінальним законом. Важливою умовою правильного застосування розглядуваних норм Особливої частини КК України є встановлення форми вини. Відсутність термінологічного позначення її у конструкціях цих складів злочинів не створює складнощів у констатації саме умисного психічного ставлення винного до діяння у вигляді насильницького заволодіння чужим майном.

У теорії кримінального права традиційно вважається, що умисні злочини є більш суспільно небезпечними. Визначальним при цьому є велика ймовірність заподіяння істотної шкоди об'єктам кримінально-правової охорони. В умисному злочині відображена вся запланована програма злочинного діяння, яка первинно виникла у свідомості людини, була оцінена як допустима з точки зору самого винного і яка в подальшому отримала бажане для нього закріплення у вигляді злочинного результату.

Українські правники не обмежуються установленням лише форми вини, а переходять у наступний етап процесу кваліфікації злочину та конкретизують вид умислу, яким характеризується злочин. Вони однотайні в тому, що для насильницьких злочинів проти власності характерна вина у вигляді прямого умислу [3, с. 14; 4, с. 174; 5, с. 11-13]. Одностайності серед науковців, які досліджували ознаки складів насильницьких злочинів проти власності, не існує з приводу самого змісту прямого умислу. Суть полеміки зводиться до того, чи слід включати у характеристику інтелектуальної і вольової ознаки прямого умислу психічне ставлення винного до суспільно небезпечних наслідків вчинюваного ним злочину.

Підвалини цієї дискусії беруть свій початок значно глибше, а саме у розвитку концепції визначення форми вини для формальних (усічених) складів злочинів. Ключовим у цьому аспекті є те, що більшість науковців схильні вважати, що за-

конодавчі види вини «прив'язані» до суспільно небезпечних наслідків і тому є прийнятними лише для злочинів із матеріальним складом [6, с. 280; 7, с. 189; 8, с. 197–198; 9, с. 156–160]. Цією групою вчених підтримується позиція про те, що для злочинів із формальним складом характерна вина у вигляді прямого умислу, зміст якої включає відображення у свідомості та волі винного його ставлення лише до суспільно небезпечного діяння. Протилежний вектор наукової дискусії схиляється у бік аргументів, суть яких зводиться до того, що безнаслідкових злочинів не існує. Якщо наслідки не вказані у диспозиції статті, то при кваліфікації злочину слід установлювати передбачення наслідків, що знаходяться за межами складу злочину. Апогеєм полеміки є звернення до самого поняття вини, яке на думку вчених спрямоване не на склад злочину, а злочину, як явища реальної дійсності [10, с. 125–126; 11, с. 209; 12, с. 280; 13, с. 62–69].

Проблемність цього аспекту вини полягає не тільки у суто термінологічному позначенні змісту вини у кримінальному законі, але, що особливо важливо, визначає обов'язок для правозастосовних органів у кожному випадку вчинення злочину доводити передбачення суспільно небезпечних наслідків і їх бажання чи свідоме припущення. Парадоксальність ситуації зводиться до того, що суб'єктивна сторона є елементом ознаки, яка встановлюється насамкінець. Однак при встановленні ознак форми вини вчені фактично пропонують зробити певний виняток і встановлювати психічне ставлення винного до ознак злочину, а не складу злочину. Думається, що злочин завжди заподіює певну шкоду, яка однак не завжди закріплена у конструкції складу злочину, і тоді вона підлягає врахуванню при визначенні основних напрямів боротьби зі злочинністю. Повнота кваліфікації злочину є оцінкою вчиненого діяння у точній відповідності із змістом кримінально-правової норми. Зауважимо, що це цілком узгоджується із положенням ч. 1 ст. 2 КК України, відповідно до якої підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого цим кодексом.

Концепція про встановлення психічного ставлення до наслідків у злочинах з формальним складом має своїх послідовників і серед дослідників складів насильницьких злочинів проти власності. О.О. Горішний пише, що передбачення як складова інтелектуальної ознаки прямого умислу розбою включає настання наслідків у вигляді реальної можливості або неминучості спричинення шкоди об'єктам посягання шляхом вилучення рухомого майна, поєднаного з небезпечним для життя та здоров'я насильством. Бажання як вольова ознака прямого умислу у цьому складі злочину, на думку науковця, знаходить свій вираз у прагненні до певних наслідків [5, с. 12–13]. Схожий підхід до змісту прямого умислу вимагання висловлює Л.О. Семикіна [14, с. 117]. Однак при цьому вона упускає конкретизацію передбачення у складі інтелектуальної ознаки вини. Наслідки перенесено у вольову ознаку і поєднуються із бажанням їх настання. Нелогічність розглядуваної наукової позиції полягає у тому, що окрім зазначеного, Л.О. Семикіна вважає мету фактичною ознакою суб'єктивної сторони складу вимагання. Відтак, якщо мета не констатується, хоча, на нашу думку, вона має полягати у бажанні звернути майно на користь винного чи інших осіб, тоді без передбачення наслідків не може бути і вольового бажання про їх настання.

Законодавча конструкція усічених складів розбою, вимагання та погрози знищення майна обумовлює необхідність бути послідовним при характеристиці ознак суб'єктивної сторони і

при цьому не створювати «штучної» прогаліни у процесі правозастосування. З метою уникнення можливих зловживань у цьому питанні слід дослухатися до науковців, які пропонують викласти кримінально-правову норму про види вини у новій редакції таким чином, щоб формулювання умислу і необережності стосувалося, зокрема, і формальних складів злочинів [8, с. 193].

З цього приводу варто звернути увагу на положення КК Республіки Польща та теоретичні напрацювання з цієї проблеми польських дослідників. Перш за все, зазначимо, що кримінальне законодавство Республіки Польща також не містить визначення поняття суб'єктивної сторони. Більше того, кримінальне законодавство цієї держави не визначає й поняття вини. Безпосередньо у кримінальному законі цієї держави визначено лише, які злочини вважаються вчиненими умисно, а які через необережність.

Польські дослідники у переважній більшості підтримують позицію, згідно з якою вини потрібно розглядати за межами суб'єктивної сторони. Так, на думку М. Будин-Кулік, кримінальне законодавство умисел та необережність ні виною, ні її формами не називає, що, відповідно, свідчить про те, що вина знаходиться поза межами суб'єктивної сторони [15, с. 259]. Подібну думку висловлюють й інші польські науковці [16, с. 134; 17, с. 106; 18, с. 111]. Саме тому окремі дослідники висловлюють думку, що вина особи, яка вчинила діяння, заборонене під загрозою покарання, буде визначена лише тоді, коли будуть встановлені всі елементи складу злочину, а діяння особи буде визнано протиправним та караним [19, с. 104].

Відповідно до ознак суб'єктивної сторони науковці цієї держави відносять: умисел, необережність, мету та мотив злочину. При цьому вина та емоційний стан знаходяться за межами цього елемента. Вина розглядається ними окремо, хоча й поруч із суб'єктивною стороною, а от емоційний стан, в даному разі стан афекту, розглядається польською теорією у межах неосудності.

Слід зазначити, що визначень поняття вини у польських наукових джерелах є чимало, однак їх зміст з тими чи іншими відмінностями розглядаються у межах традиційних психологічних та нормативних теорій вини.

Відсутність законодавчого закріплення цього поняття спричинила палкі наукові дискусії серед польських науковців щодо визначення змісту вини. Аналіз теоретичних положень дає підстави до висновку, що складність цієї проблеми не дає можливості на сьогодні вирішити її однозначно. Натомість обов'язковість цього елемента у польській теорії не заперечується. Як зазначає А. Гжеськов'як, злочин завжди повинен бути винним діянням. Вина є остаточним конструктивним елементом злочину, адже в § 3 арт. 1 КК Республіки Польща зазначено, що особа не вчиняє злочину, якщо в її діянні на момент його вчинення відсутня вина, а це означає, що особа підлягає кримінальній відповідальності лише тоді, коли особа винно вчинила заборонене діяння [20, с. 78].

Аналіз положень КК Республіки Польща, а також теоретичних положень щодо поняття вини дає підстави для висновку, що польський законодавець так і не визначився з прийнятною теорією вини. Більше того, в пояснювальній записці до Проекту КК Республіки Польща 1995 року так було й зазначено, що у цьому нормативно-правовому акті не підтримується жодна із теорій вини, а вирішення цього питання буде завданням кримінально-правової доктрини [21, с. 123]. Натомість окремі науковці цієї держави стверджують, що законодавець здійснив

апробацію чистої нормативної теорії вини, про що свідчать положення § 3 артикулу 1 КК Республіки Польща. Розмежування вини, як елемента злочину, від умислу та необережності, на їх думку, означає, що законодавець підтримав нормативну теорію вини, або ж щонайменше повністю відкинув психологічну теорію вини [20, с. 84]. Як зазначає А. Гжеськов'як, вина в такому розумінні не є категорією виключно психологічною, а виразом психологічного зв'язку між особою та її діянням, а також волею, яка оцінена відповідно до кримінального законодавства. При цьому таке поняття вини, як зазначає ця дослідниця, не усуває психологічних елементів із поняття злочину, елементів, які щільно поєднують злочин із внутрішніми переживаннями людини. Однак умовою для притягнення до кримінальної відповідальності є саме здатність особи до винуватості [22, с. 68; 20, с. 85].

Підсумовуючи згадане вище, варто підтримати позицію В.К. Грищука, який стверджує, що відокремлення вини від суб'єктивної сторони мало на меті звернути увагу правозастосовних органів на необхідність самостійного встановлення вини незалежно від суб'єктивної сторони [23, с. 147].

Цікавим видається ще й інший аспект суб'єктивної сторони складу злочину в польській кримінально-правовій науці. Як відомо, кримінальне законодавство Республіки Польща кримінально-протиправні діяння поділяє на злочин (діяння, за яке передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк понад три роки або більш суворе покарання) та проступок (діяння, за яке передбачено покарання у виді штрафу у розмірі понад 30 денних ставок, обмеження волі або позбавлення волі на строк понад місяць). При цьому арт. 8 КК цієї держави визначає, що злочини за формою вини можуть бути вчинені лише умисно, а проступки лише через необережність, якщо так визначено законом.

Згідно § 1 арт. 9 КК Республіки Польща злочин вважається вчиненим умисно, якщо винний має намір його вчинити, тобто хоче його вчинити або передбачає можливість його вчинення, погоджується на це. Відповідно у § 2 арт. 9 КК Республіки Польща злочин вважається вчиненим через необережність у разі, якщо особа не мала наміру його вчинити, однак вчиняє його через недотримання обережності, яка вимагається при конкретних обставинах за умови, що можливість вчинення цього діяння особа передбачала чи могла передбачити. Саме у положеннях артикулу 9 КК цієї держави міститься найбільш цікава як із теоретичного, так і з практичного боку особливість умислу та необережності, адже визначення того, чи особа вчинила злочин умисно, чи через необережність, не залежить від ставлення особи до наслідків, що настали чи могли настати. Польський дослідник при визначенні змісту умислу та необережності виходив більше з їх практичної значимості. Очевидно й польська концепція вини та її форм не є досконалою, однак вона, як видається, є більш прийнятною з практичного пункту бачення.

Слід зазначити, що кримінальне законодавство Республіки Польща на відміну від українського не виділяє видів умислу та видів необережності. У теорії кримінального права цієї держави з приводу доцільності поділу умислу та необережності на види склались дві прямо протилежні позиції. Так, одні дослідники пишуть про недоцільність поділу форм вини на види, оскільки останні не мають жодного практичного значення [18, с. 117; 17, с. 110; 24, с. 161]. Інші, навпаки, наголошують про доцільність такого поділу і, відповідно, поділяють умисел на безпосередній та евентуальний, а необережність – на недбалість та легковажність [15, с. 196; 25, с. 427; 21, с. 131–132].

Досліджуючи поняття безпосереднього та евентуального наміру в польській доктрині кримінального права В.К. Грищука та Н.Є. Маковецька зазначають, що безпосередній намір має місце тоді, коли особа хоче вчинити заборонене діяння. Ця форма, пишуть вони, характеризується свідомим бажанням особи вчинити злочин. Евентуальний (непрямий) намір має місце тоді, коли особа передбачає можливість вчинення злочину та згодна на це. У цьому випадку особа вдається до вчинення злочину лише для досягнення іншої мети (правомірної чи неправомірної), однак усвідомлюючи що, на її думку, досягти поставленої мети в інший спосіб, ніж через вчинення злочину, вона не може, особа погоджується на вчинення цього злочину [23, с. 147–148].

Досліджуючи форми вини, види умислу та необережності у кримінальному праві Республіки Польща П.П. Сердюк зазначає, що вид умислу в польському кримінальному праві визначається за роллю безпосередньої мети винної особи. Якщо особа прагне вчинити злочин, а її безпосередня мета полягає у результаті, якого вона досягне, вчинивши злочин, то це прямий умисел, а якщо особа прагне досягти мети віддаленої, але її досягнення, на її думку, неможливе без вчинення цього злочину, то має місце непрямий умисел. Такий підхід, пише він, правозастосувач може розуміти занадто спрощено. Тому незважання на внутрішнє ставлення винного до наслідків злочину через звичні категорії «бажання» чи «небажання» не дасть змоги визначити інтенції особи з точки зору ціннісного підходу, а це означає неадекватну оцінку [26, с. 133].

Польські теоретики кримінального права вказують на те, що кримінальне право базується саме на умисних злочинах. Як зазначає Г. Рейман, якщо безпосередньо в законі не зазначається, що у конкретному випадку злочин повинен бути умисним чи необережним, то цей злочин завжди є умисним [25, с. 417]. Відповідно вказана дослідниця звертає увагу на те, що у разі відсутності вказівки у статті, яка визначає той чи інший склад злочину на форму вини, то такий злочин завжди є умисним.

Враховуючи зазначене вище, очевидно, що насильницькі злочини проти власності за законодавством Республіки Польща характеризуються умисною формою вини. Відповідно у цьому аспекті відмінностей між польським та українським законодавством немає.

Висновки. Порівняльно-правове дослідження вини дозволяє констатувати спільність у віднесенні складів насильницьких злочинів проти власності до умисних, що безпосередньо впливає зі змісту інших ознак складу злочину, оскільки безпосередньо у диспозиції статті форма вини не зазначається. Однак для встановлення вини у цих складах злочинів застосовуються дещо відмінні загально теоретичні підходи. У межах польської науки, кримінального законодавства та правозастосовної практики можна виділити такі відмінні особливості вини: 1) поняття «вини» не має законодавчої дефініції; 2) у процесі правозастосування вина розглядається за межею суб'єктивної сторони, хоча й поряд із нею; 3) суб'єктивна сторона включає умисел та необережність, мотив та мету; 4) законодавче визначення умислу та необережності у КК Республіки Польща базується на психічному ставленні особи лише до вчиненого нею діяння і при цьому не залежить від ставлення особи до наслідків, що настали чи могли настати; 5) відсутній поділ умислу та необережності на види; 6) виділення злочинів і проступків у межах кримінального закону Республіки Польща здійснюється за правилом, що злочини є лише умисними, а проступки – необережними. Окрім цього, враховуючи досвід кримінально-правового

регулювання Республіки Польща доцільно змінити законодавче формулювання умислу та необережності у чинному КК України. Перспективними напрямками дослідження суб'єктивної сторони складів насильницьких злочинів проти власності є характеристика законодавчих та доктринальних положень щодо змісту мотиву та мети, а також їх значення у процесі кримінально-правової кваліфікації.

Література:

- Нерессян В.А. Поняття і форми вини в уголовном праві / В.А. Нерессян // Правоведение. – 2002. – № 2 (241). – С. 67–82.
- Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений / В.Н. Кудрявцев. – М.: «Юридическая литература». 1972. – 352 с.
- Гуня І.І. Кримінально-правова характеристика насильницьких злочинів проти власності: автореф. дис. канд. юрид. наук; спеціальність 12.00.08 / І.І. Гуня, Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х., 2012. – 20 с.
- Газдайка-Василишин І.Б. Некорисливі злочини проти власності: монографія / І.Б. Газдайка-Василишин. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 212 с.
- Горішній О.О. Кримінально-правова характеристика розбою: автореф. дис. ... канд. юрид. наук; спеціальність 12.00.08 / О.О. Горішній; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – Д., 2010. – 20 с.
- Гришук В.К. Кримінальне право України // Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2006. – 568 с.
- Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навчальний посібник / за заг. ред. М.І. Хавронюка. – К.: Ваіте, 2014. – 944 с.
- Вереша Р.Д. Проблеми вини в теорії кримінального права: навч. посіб. / Р.Д. Вереша. – К.: Атіка, 2005. – 464 с.
- Кримінальне право України // Загальна частина: підручник / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. проф. В.В. Сташика, В.Я. Тація. – 4-ге вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2010. – 455 с.
- Семикін М.В. Створення терористичної групи чи терористичної організації: кримінально-правове дослідження / М.В. Семикін; [за заг. ред. проф. В.П. Емельянова]. – Х.: вид-во Національного університету внутрішніх справ, 2005. – 145 с.
- Емельянов В.П. Тероризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование / В.П. Емельянов. – СПб. – Юридический центр Пресс, 2002. – 291 с.
- Українське кримінальне право. Загальна частина: підручник / за ред. В.О. Навроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 712 с.
- Калмиков Д.О. Деякі особливості змісту вини у злочинах із формальним складом / Д.О. Калмиков, М.І. Хавронюк // Підприємництво, господарство і право, 2010. – № 6. – С. 62–69.
- Семикіна Л.О. Суб'єктивна сторона вимагання / Л.О. Семикіна // Європейські перспективи. – 2013. – № 4. – С. 112–118.
- Prawo karne materialne. Cześć ogólna / [M. Budyń-Kulik, P. Kozłowska-Kalisz, M. Kulik, M. Mozgawa i in.]; pod. red. M. Mozgawy. – Kraków: Z akamycze, 2006. – 468 s.
- Wilk L. Wina i strona podmiotowa czynu w prawie karnym skarbowym / L. Wilk // Państwo i Prawo. – 2001. – Z. 4. – S. 132–144.
- Bojarski M. Prawo karne materialne (cześć ogólna i szczególna) / M. Bojarski, J. Giezek, Z. Sienkiewicz; pod redakcją Marka Bojarskiego. – Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, 2004. – 536 s.
- Uzasadnienie rządowego projektu nowego kodeksu karnego // Nowe ustawy karne z 1997 r. z uzasadnieniami / pod. red. L. Gardockiego. – Warszawa: C.H. Beck, 1997. – 438 s.
- Kodeks karny. Komentarz: w 3 t. / [G. Bogdan, A. Zoll i in.]; pod. red. A. Zoll. – Warszawa: WoltersKluwer Polska, 2007. – T. 1: Cześć ogólna: komentarz do artykułów 1–116 kodeksu karnego, 2007. – 1290 s.
- Prawo karne / A. Grześkowiak, F. Ciepły i in.; redaktor A. Grześkowiak. – Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck, 2009. – wydanie 2 poprawione i uzupełnione. – 407 s.
- Marek A. Prawo karne. Zagadnienia teorii i praktyki / A. Marek. – Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck, 1997. – 699 s.
- Rodzinkiewicz M. Kilka uwag o relacyjnym ujęciu winy w prawie karnym / M., Rodzinkiewicz // Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny Rok LXIII. – zeszyt 4, 2001. – S. 65–78.
- Гришук В.К. Умисні вбивства за кримінальним правом України та Республіки Польща: юридичний аналіз складів злочинів: монографія / В.К. Гришук, Н.С. Маковецька. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2012. – 368 с.
- Wróbel W. Polskie prawo karne. Cześć ogólna / W. Wróbel, A. Zoll. – Kraków: Wydawnictwo ZNAK, 2010. – 606 s.
- Kodeks karny. Cześć ogólna. Komentarz / [E. Bieńkowska, B. Kunicka-Michalska, G. Rejman, J. Wojciechowska]; pod. red. G. Rejman. – Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck, 1999. – 1481 s.
- Сердюк П.П. Форми вини, види умислу та необережності у кримінальному праві Польща: проблеми тлумачення // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 10 (142). – С. 132–136.

Карпюк М. В. Вина в составе насильственных преступлений против собственности по законодательству Украины и Республики Польша

Аннотация. В статье проанализированы особенности вини в составах насильственных преступлений против собственности по законодательству Украины и Республики Польша. Установлено общность отнесения этих составов преступлений к умышленным в законодательстве обеих государств. Акцентировано внимание на некоторых различиях в общетеоретических подходах относительно значения вини в уголовном праве и законодательстве Украины и Республики Польша. Обращено внимание на определенные особенности польского уголовного-правового регулирования уголовной ответственности за насильственные преступления против собственности. Прежде всего, это касается отсутствия отнесения вини к субъективной стороне преступлений, неопределенность разделения умысла и неосторожности на виды, четкое распределение преступлений только как умышленных, а проступков – только как неосторожных. Обоснована необходимость изменения законодательного определения умысла и неосторожности в действующем Уголовном кодексе Украины.

Ключевые слова: насильственные преступления против собственности, субъективная сторона преступления, вина, умысел, неосторожность.

Karpyuk M. Guilt as an element of violent crimes against property under legislations of Ukraine and Poland

Summary. This article analyzes peculiarities of guilt as an element of violent crimes, under legislations of Ukraine and Poland. In legislations of both states, community for attributing/wever, it is emphasized that there are some differences between general theoretical approaches to meaning of guilt in criminal laws and legislations of Ukraine and Republic of Poland. Moreover, attention is paid to specific features of Polish criminal and legal regulation. Primarily, it refers to absence of attributing guilt to mens rea, an indefinite division between types of intentional crimes and negligent crimes, clear distribution of a felony only as an intentional crime and a misdemeanor only as a negligent crime. The necessity of changing legal determination of intent and negligence in valid Criminal Code of Ukraine is proved.

Key words: violent crimes against property, mens rea, guilt, intent, negligence.